

FILMSKI KOTIČEK

Rezultati ANKETE o položaju etnološkega filma v naših ustanovah

Anketo je pripravila skupina za film pri SED. Nanjo so odgovorili predstavniki naslednjih institucij:

- 1 Belokranjski muzej, Metlika
- 2 Dolenjski muzej, Novo mesto
- 3 Gorenjski muzej, Kranj
- 4 Goriški muzej, Nova Gorica
- 5 Kulturni center, Murska Sobota
- 6 Loški muzej, Škofja Loka
- 7 Muzeji Radovljanske občine, Radovljica
- 8 Pokrajinski muzej, Koper
- 9 Pokrajinski muzej, Maribor
- 10 Pomorski muzej, Piran
- 11 Posavski muzej, Brežice
- 12 Slovenski etnografski muzej, Ljubljana
- 13 Urbanistični inštitut, Ljubljana
- 14 Zavod za spomeniško varstvo, Kranj

in 15 Mira Omerzel—Terlep (zunanj sodelavec RTV Ljubljana), katere odgovorov pa nismo upoštevali pri oceni rezultatov ankete, ker nas pač zanimajo ustanove in njihovi oddelki, ki se ukvarjajo izključno z etnologijo.

Opis odgovorov:

V večini omenjenih ustanov etnologi razmišljajo o uporabi filma pri svojem delu (10 pozitivnih odgovorov).

Nobena ustanova po mnenju izpolnjevalcev ankete ni nenaklonjena uporabi filma. 9 ustanov v takšni ali drugačni obliki podpira in omogoča uporabo filma, ali ji je naklonjena.

Vendar je dejansko stanje tako, da 6 ustanov še ne vključuje filma na nobenega od omenjenih načinov, 6 ustanov uporablja film v okviru posameznih raziskovalnih nalog, 3 pa še kot informacijsko in didaktično sredstvo.

Kritično je stanje filmske tehnike. Kar 10 ustanov nima nobene opreme za snemanje in predvajanje filmov. Ena ustanova ima 16 mm kamero, dve imata napravo za pregledovanje in montažo filma, tri imajo projektor, ena pa celo luči za osvetljevanje.

Primerne prostore za predvajanje filma ima 7 ustanov, brez takih prostorov je 5 ustanov.

Video (TV) tehnike nima nobena vprašana ustanova, razen ene, ki razpolaga z videorekorderjem in televizorjem.

Tudi uporaba razpoložljive tehnike je silno različna. Snemajo sami (1 primer), s hišnimi sodelavci (1 primer), z najetimi zunanjimi sodelavci (2 primera), s kompletno najeto zunanjo ekipo (2 primera), ena institucija pa posedovane tehnike sploh ne uporablja.

Iz odgovorov o uporabi filmske tehnike lahko sklepamo, da mnogi uporabljajo zasebno tehniko (predvsem kamere), saj je več pritrdilnih odgovorov o uporabi, kot je na razpolago filmskih kamer v odgovoru 4.

Glede na ugotovljeno stanje ni presenetljivo, da samo 7 ustanov hrani filmske zapise in sicer: take, ki so jih sami posneli (2), posneli so jih drugi za njih (2), jih hranijo kot muzealije (3), 5 ustanov pa ne poseduje nobenih filmskih zapisov.

Velika večina odgovorov pritrjuje vprašanju o organizaciji seminarja za etnološki film (13), udeležilo pa bi se ga 11 etnologov, ki so izpolnili anketo.

Če strnemo ugotovitve Ankete, potem ugotovimo naslednja zgovorna dejstva:

1. Večina vprašanih etnologov razmišlja o uporabi filma.

2. Večina ustanov, kjer delajo etnologi, je naklonjena uvajanju in uporabi filma v različnih oblikah.

3. Večina institucij ni opremljena z osnovno filmsko tehniko, še manj z video tehniko.

4. Mnoge ustanove že aktivno vključujejo film v svoje etnološko delo (6). Od teh je 5 pokrajinskih muzejev in en specialni republiški muzej.

5. Etnološki filmi v zainteresiranih ustanovah nastajajo na zelo različne organizacijske načine, mnogo je improvizacije, malo načrtnega ukvarjanja s filmom.

6. Velika večina prispelih odgovorov je za pripravo seminarja etnološkega filma, kar kaže željo po seznanjanju s teoretičnimi in praktičnimi problemi etnološkega filma.

Verjetno je nepoznavanje medija eden od razlogov, zakaj kljub pripravljenosti posameznikov in ustanov ni več etnoloških filmov. V celoti nam anketa kaže precejšen razkorak med velikimi željami in majhnimi možnostmi. Vprašamo se lahko edino, ali bi bila podoba o etnološkem filmu v naših ustanovah drugačna, če bi na anketo odgovorile vse vprašane ustanove.

NAŠKO KRIŽNAR

KNJIŽNA POROČILA

SLOVENSKE LEGENDARNE PESMI

Ob izidu II. knjige Slovenskih ljudskih pesmi

Ljudsko pesem, to kritiko poštenega in nepoštenega, dobrega in temu nasprotujočega, pesem zanosa in pesniške svobode, uklenjeno v moralne norme, v življenjsko igrivost in krutost, usodo in neusmiljenost, ponos in resnico, ljudsko pesem kot grobo sliko stvarnosti, človeške moči in bede, spoznavamo v dveh knjigah SLOVENSkih LJUDSKih PESMI (Ljubljana 1970 1. knjiga, 2. knjiga 1981, ki so ju uredili Zmaga Kumer, Milko Matičetov, Boris Merhar in Valens Vodusek). Zbirka je (in verjetno bo tudi v prihodnje) zasnovana po zgledu nekdanje Štrekcljeve zbirke, tokrat kritično pretresene in dopolnjene, všteti tudi napeve. Obsežno zasnovan korpus, ki nam obljublja še vrsto knjig, nujno spremlja bojazen in poraja številna neresena vprašanja, ki se nam tu in tam zdijo neresljiva: ali smo prav razumeli ljudsko (pesemsko) sporočilnost, skrivnostno govorico prispodob in melodij, zvenenje glasov in sozven. Kljub temu smo za junaškimi in bajeslovnimi pesmimi, ki jih vsebuje prva knjiga Slovenskih ljudskih pesmi (Ljubljana 1970), dočakali drugo knjigo, tokrat s pripovednimi pesmimi z omejitvijo na legendarne. Slovenske legendarne pesmi izhajajo iz svetopisemske snovi, vsebujejo svetniške zgodbe in poučne zgleds. Opisujejo plačilo za bogoljubnost in z vso „človečnostjo“ in „zemeljsko fantazijo“ (lahko bi rekli ljudskostjo) kazni za vsakršno hudobijo, še zlasti kazni v pekl. Ne glede na njihov izvor je slovenska legendarna pesem skozi stoletja v procesu preoblikovanja doživljala različno upodabljanje, domače slovenskemu človeku, miselnosti in čustvovanju, z zvrhano mero poetičnosti in dramatičnosti. Po svoji vlogi, ki jih